

ЕТНОГЕНЕЗ СЛОВ'ЯН. СХІДНІ СЛОВ'ЯНИ ТА ЇХ РОЗСЕЛЕННЯ.

План

1. Теорії етногенезу слов'ян та їх представники.
 2. Венеди, анти, склавіни.
 3. Розселення східних слов'ян.
 4. Походження Давньоруської держави.
-

ЕТНОГЕНЕЗ СЛОВ'ЯН

- ? Перший, хто звернув увагу на проблему походження слов'ян, був *Нестор Літописець*.
- ? « По довгих же часах сіли слов'яни по Дунаєві, де єсть нині Угорська земля і Болгарська. Од тих слов'ян розійшлися вони по Землі і прозвалися іменами своїми - [од того], де сіли, на котрому місці. Ті, що, прийшовши, сіли по річці на ймення Морава, і прозвалися моравами, а другі чехами назвалися. А се - ті самі слов'яни: білі хорвати, серби і хорутани. Коли ж волохи найшли на слов'ян на дунайських, і осіли між них, і чинили їм насильство, то слов'яни ті, прийшовши, сіли на Віслі і прозвалися ляхами. А від тих ляхів [пішли одні, що] прозвалися полянами, другі ляхи [прозвалися] лютичами, інші - мозавшанами, ще інші – поморянами»
- ? Нестора Літописця вважають засновником *Дунайської концепції походження слов'ян*.
- ? За Нестором в ХІХ ст. Дунайську теорію притримувалися

ВІСЛО-ДНІПРОВСЬКА ТЕОРІЯ

ПРЕДСТАВНИКИ: ЛЮБОР НІДЕРЛЕ, Н.ШАХМАТОВ, В. ПЕТРОВ

СУТЬ: ПІСЛЯ РОЗПАДУ В II СТ.ДО Н.Е. БАЛТО-СЛОВ'ЯНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ В ХОДІ РОЗСЕЛЕННЯ СЛОВ'ЯНИ РОЗСЕЛЯЮТЬСЯ МІЖ ВІСЛОЮ І ДНІПРОМ.

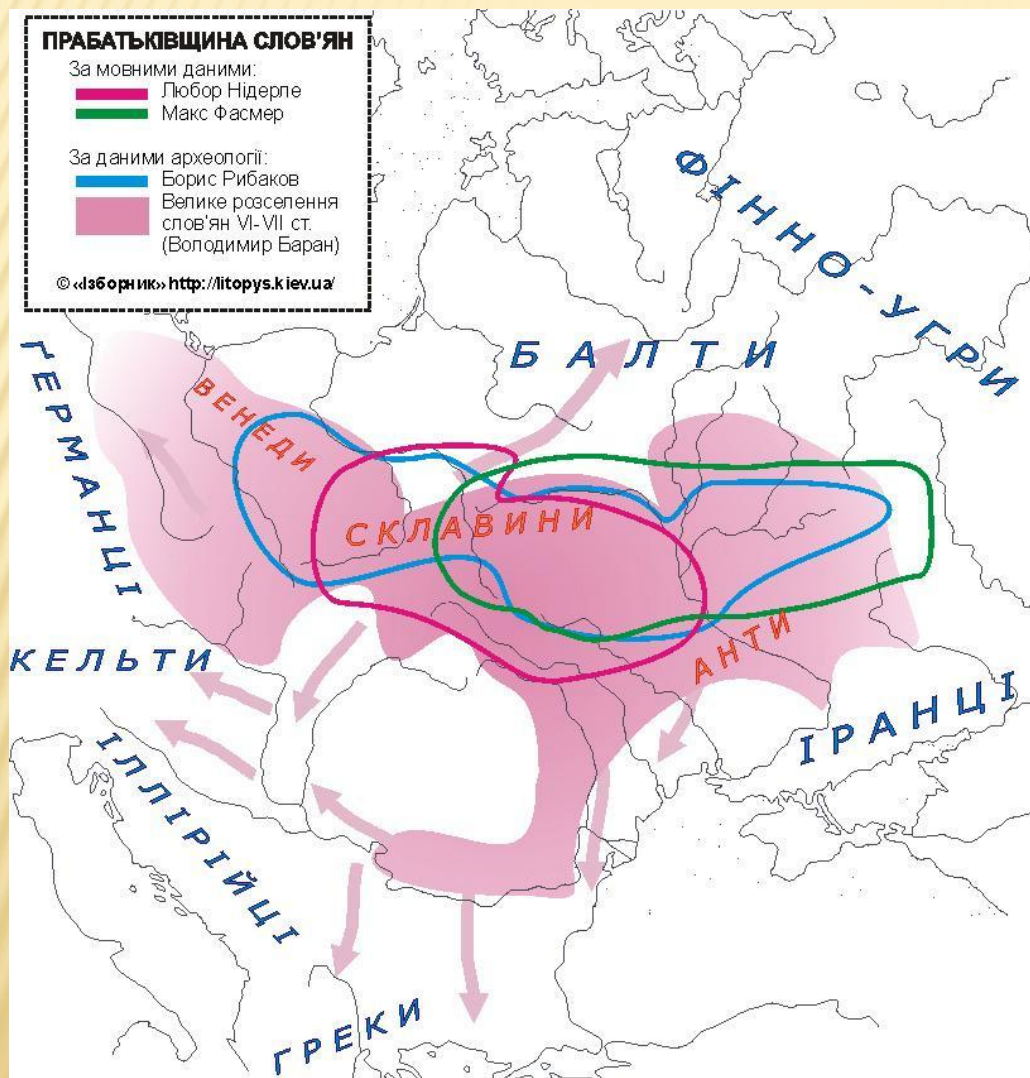
Л. НІДЕРЛЕ «СЛОВ'ЯНСЬКІ СТАРОЖИТНОСТІ», ВИДАНА В ПРАЗІ У 1902 Р. ВЧЕНИЙ ЛОКАЛІЗУВАВ ПРАБАТЬКІВЩИНУ СЛОВ'ЯН МІЖ БАСЕЙНОМ СЕРЕДНЬОЇ ВІСЛИ І КАРПАТАМИ НА ЗАХОДІ, НАРВОЮ І ПРИП'ЯТТЮ НА ПІВНОЧІ, В РАЙОНАХ НАД СЕРЕДНІМ ДНІПРОМ НА СХОДІ, А ТАКОЖ НАД ВЕРХНІМ БУГОМ, ДНІСТРОМ, ПРУТОМ І СЕРЕТОМ НА ПІВДНІ.

ЦЕНТР СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ ЗНАХОДИВСЯ, НА ДУМКУ Л. НІДЕРЛЕ, НА ВОЛИНІ. СЛОВ'ЯНСЬКА МОВА ВИДІЛИЛАСЯ У САМОСТІЙНУ ДЕСЬ У І ТИС. ДО Н. Е.

- ? вісло-одерська концепція, обґрунтована польськими вченими Ю. Косташевським, Я. Чекановським, Т. Лер-Сплавинським у 30—40-х роках XX ст. Ця теорія пов'язує слов'янські старожитності з лужицькою культурою, що була поширена у період пізньої бронзи та раннього заліза, і локалізує слов'янську прабатьківщину природними кордонами — річками Віслою й Одрою.
- ? дніпро-одерська теорія (польський археолог В. Гензель та російські П. Третьяков, М. Артамонов, Б. Рибakov) , що органічно увібрала в себе ідеї та висновки багатьох попередніх теорій (насамперед вісло-одерської) і помістила слов'янську прабатьківщину між Дніпром і Одрою. Логіка цієї теорії така: на межі III і II тис. до н. е. індоєвропейська спільнота розпалася на кілька етнокультурних та мовних гілок, однією з яких були германо-балто-слов'яни.

Сучасні українські археологи **В. Баран, Д. Козак, Р. Терпиловський** суттєво збагатили і розвинули **дніпро-одерську теорію**, точно визначивши етнічну основу східного слов'янства та ареал його формування. На їхню думку, становлення слов'янського етносу — досить тривалий процес, який пройшов у своєму розвитку кілька етапів. На початковому етапі до межі III—II ст. до н. е. цей процес розгортається головним чином у межах річчів Вісли та Одри, частково поширюючись на Волинь. З появою зарубинецької культури (II ст. до н. е. — I ст. н. е.) починається якісно новий етап формування слов'янського етносу, під час якого центр активної слов'янської життєдіяльності переміщується на територію між Віслою і Дніпром.

ВЕНЕДИ. АНТИ. СКЛАВИНИ

РОЗСЕЛЕННЯ СХІДНИХ СЛОВ'ЯН

- ? Так само й ті ж слов'яни, прийшовши, сіли по Дніпру і назвалися полянами, а інші - деревлянами, бо осіли в лісах; а другі сіли межі Прип'яттю і Двіною і називалися дреговичами; а інші сіли на Двіні і назвалися полочанами - од річки, яка впадає в Двіну і має назву Полота - од сеї [річки] вони прозвалися полочанами. Слов'яни ж [що] сіли довкола озера Ільменя, прозвалися своїм іменем - [словенами]; і зробили вони город, і назвали його Новгородом. А другі ж сіли на Десні, і по Сейму, і по Сулі і назвалися сіверянами.
- ? І так розійшовся слов'янський народ, а від його [імені] й дістали [свою] назву слов'янські письмена.

